

5. Гасвиани Г., Гасвиани Т. Абхазская война / Г. Гасвиани, Т. Гасвиани. — Тбилиси, 2005.

О. В. Садоха

д. філос. наук, проф. кафедри філософії
ХНПУ імені Г. С. Сковороди

«Анфілади» сучасних освітніх реформувань

Еволюційні зміни в розвитку світового співтовариства, соціально-економічні перетворення й культурно-освітні трансформації в усіх куточках світу актуалізують проблему міжкультурних комунікацій та поглиблюють відповідальність освіти за формування толерантної особистості, готової до активної творчої конструктивної взаємодії в сучасній поліетнічній спільноті.

Як варіант вирішити цю проблему функціонує мультикультуралізм, де за розбіжності поглядів у цілому враховується, як, припустімо, пропонує В.Кимлика, справедливість нерівних часток соціальних благ залежно від індивідуального вибору та дій, підтримується справедливість вимог зберігати різноманітність у соціально-культурному просторі, передбачаються компенсаційні й охоронні заходи. При цьому розрізняється, наприклад, підхід до національних меншин, чия культура розглядається в державотворчому річизі, та до іммігрантів, коли передбачено турботу держави про повагу до їхніх культурних цінностей, гарантії рівних прав і створення умов для комфортної адаптації щодо приймаючого суспільства.

Ґрунтована на означених засадах (зі спробою подолати нерозв'язані проблеми «крос-культурного клонування» (Nguena Ph.-M.) полікультурна освіта (в концепціях Дж. Бенкса, К. Гранта, С. Ніето та інших) покликана допомогти здобувачам освіти усвідомити свою етнічну приналежність, засвоїти особливості власної та, ширше, світової культури, зміцнити міжкультурні компетенції, подолати різні форми упереджень та дискримінації, розвивати планетарний світогляд, сформувати навички безконфліктної взаємодії.

Оновлення світової спільноти, напрочуд динамічне й суперечливе на зламі ХХ–ХХІ століть під впливом глобальних процесів, ризиків і викликів, із необхідністю породжує, змінюючи ціннісні орієнтації, нові характери відносин, які все більше виходять за національно-державні межі, набуваючи транснаціонального характеру, зазнаючи конкурентного напруження й конфліктності, разом із тим породжуючи проблему збереження національної та культурної ідентичності. Відтак освіта набуває

транснаціонального характеру, а складання єдиного освітнього простору передбачає встановлення глобального культурного полілогу, ґрунтованого на глобальних знаннях культур, на відкритості, взаємообміні і взаємовпливі, на розширенні прав, можливостей і розвитку інклюзивних національних наративів, сприянні культурній безпеці і розумінню, вирішенню «проблем життя разом» (В. Паркер).

Прикметно, що глобальна освіта формується не тільки зусиллями дослідників (як-от: Ф. Альтбах, Н. Аль-Родхан, Дж. Найт, Г. Джонс, Х. Келлен), а й через щораз динамічніше створення розмаїтих корпорацій, причому не суто освітніх. Прикладом може слугувати OGLEEN (Глобальна мережа освіти молодих європейців, створена з некомерційної неполітичної ініціативи дев'яти організацій з ЄС), засадничими для якої є терпимість, солідарність, глобальна справедливість, міжкультурна комунікація, партнерство, ненасилля, розмаїтість тощо).

Поза всяким сумнівом, для сучасної України так само важить необхідність випрацювати стратегію (зіставну з положеннями наявної Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2019 рр., але не вичерпувану ними) підготовки учнів і студентів до гідного безпечного життя в мультикультурному суспільстві як на рівні державному, так і цивілізаційному; з опертям на випереджальний аспект, а не тільки у відповідь на запити й виклики сьогодення, із варіантами перетворення потенційно конфліктних ситуацій на складні можливості. Важливо при цьому забезпечити вихід за межі вузьконаціональних зацікавлень і проблем, за збереження стрижневих, смислоцінних, державо-й особистіснорозвивальних; орієнтуватися на систему дійсно мультикультурних інтересів, на потреби світової спільноти в цілому.